



ДОНЕЦЬКИЙ  
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**МАТЕРІАЛИ**

Всеукраїнської науково-дискусійної платформи

# ВИКЛИКИ ТОЛЕРАНТНОСТІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ

16 листопада 2023 року



м. КРОПИВНИЦЬКИЙ

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ  
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН  
ФАКУЛЬТЕТУ № 1**



# **ВИКЛИКИ ТОЛЕРАНТНОСТІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ**

**МАТЕРІАЛИ**

**Всеукраїнської науково-дискусійної платформи,  
яка приурочена до Міжнародного дня толерантності**

**16 листопада 2023 року**

**Кропивницький – 2023**

УДК 342.7:342.78(477)(082)

В 43

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Донецького державного університету внутрішніх справ, протокол № 6 від 28.11.2023 року*

### **Редакційна колегія:**

#### **Голова:**

*Анжела Гельбак* – т.в.о. завідувачки кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету № 1 Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидатка психологічних наук;

#### **Заступниця голови:**

*Тетяна Кононенко* – професорка кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету № 1 Донецького державного університету внутрішніх справ, докторка філософських наук, професорка;

#### **Членкині редакційної колегії:**

*Тетяна Огаренко* – доцентка кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету № 1 Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидатка філологічних наук, доцентка;

*Оксана Черноус* – доцентка кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету № 1 Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидатка філологічних наук, доцентка.

**Виклики толерантності в умовах російської воєнної агресії** : матеріали Всеукраїнської науково-дискусійної платформи, яка приурочена до Міжнародного дня толерантності, м. Кропивницький, 16 листопада 2023 року. Кропивницький : ДонДУВС, 2023. 239 с.

Збірник містить тези доповідей Всеукраїнської науково-дискусійної платформи «Виклики толерантності в умовах російської воєнної агресії», що відбулася 16 листопада 2023 року на базі Донецького державного університету внутрішніх справ (м. Кропивницький). Матеріали доповідей подаються в авторській редакції, відповідальність за дотримання норм академічної доброчесності несуть автори доповідей.

УДК 342.7:342.78(477)(082)

© ДонДУВС, 2023

© автори тез доповідей, 2023

Заверуха О. Індивідуальні властивості, які проявляються на різних рівнях професійної ідентичності здобувачів вищої освіти	163
Завітренко Д. Толерантність як особистісна характеристика в умовах імплементації інклюзивної освіти	167
Захаренко Л., Войцеховська Д. Толерантність очима курсантів - майбутніх правоохоронців	171
Іванишин Н. Професійна іншомовна підготовка майбутніх фахівців цивільного захисту як предмет наукових досліджень	174
Кіблик Д. Загальнотеоретичний аналіз стану освіти в Україні в умовах воєнного стану	177
Коваль І. Синергетичний підхід неперервного саморозвитку майбутніх офіцерів галузі безпеки людини	180
Ковальчук З. Психолого-педагогічні особливості освітнього процесу в середній школі в часи війни	181
Колісник Р. Роль сім'ї у формуванні емоційного інтелекту	185
Кочерженко О. Освітні втрати, спричинені пандемією та воєнною агресією	188
Кудревська Д. Вплив воєнного стану на освітній процес	191
Kuzmenko O. International experience of STEAM education: context of science and law	192
Кузютічев С. Теоретичні підходи до професійної самореалізації майбутніх викладачів	194
Огаренко Т. Проблеми організації освітнього процесу в умовах війни	196
Омельченко А. Формування гендерної культури молоді у сфері освіти	198
Пасічник Н., Ріжняк Р. Моніторинг освітніх втрат в умовах воєнного стану та впровадження компенсаторних механізмів на рівні університету	200
Пономаренко К. Мовний аспект формування світогляду здобувачів вищої освіти в умовах воєнного стану	202
Пономаренко Т., Левченко А. Виклики у сфері вищої освіти в період воєнного стану: філософський аналіз	206
Савко Н. Позашкільна освіта в умовах воєнного стану: реалізація інклюзивного навчання у закладах позашкільної освіти	209
Савченко О. Безпека та захист ментального здоров'я особистості	212
Снісаренко І. Окремі напрямки реалізації гендерної політики в освіті	214
Соловйов В. Діджиталізація діяльності вчителя в умовах воєнного стану	216

## **СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД НЕПЕРЕРВНОГО САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ГАЛУЗІ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ**

Під впливом війни розвиток сучасної парадигми освіти характеризується пошуком науково-методологічних підходів побудови освітнього процесу, що поєднуватиме оф-лайн та он-лайн підготовки. Сьогоднішні традиційні підходи не завжди враховують хаотичність майбутнього, а оскільки професійна діяльність майбутніх офіцерів галузі безпеки людини характеризується постійним чергуванням хаосу і порядку, тому в цьому контексті варто опиратись на методологію синергетики.

Трансформація професійної підготовки фахівців служби цивільного захисту потребує врахування синергетичних основ самоорганізації, оскільки в освітній процес ЗВО інтенсивно впроваджується концепція синергізму та використовуються синергетичні ідеї. Тому питання синергетики починає розглядатись багатьма науковцями, зокрема такими як: Г. Васянович, О. Вознюк, О. Діденко, А. Євтодюк, Ю. Козловський, М. Козяр, В. Кремень, Г. Нестеренко, О. Олексюк, М. Федул, О. Хитра, С. Цимбал, О. Чалий, В. Шевченко, Л. Юрженко та інші [4].

Синергетичні дослідження є перспективними, оскільки в них немає обмежень загальнотеоретичними моделями, вони знаходять своє застосування за межами вузьких спеціалізацій. На принципах синергетики особистість моделює власне світобачення, тому що її знання є доступним і ґрунтовним, в результаті чого вона може стати частиною світогляду [1, с.277]. Погоджуємось з думкою В. Кременя, котрий вказує на доцільність розгляду педагогічного процесу як відкритої світосистеми, де навчально-виховні вектори та течії вільно переміщуються між собою. Відкритість цієї світосистеми ґрунтується на пристосованості системи освіти до соціокультурних змін та їх відображенні у змісті освіти [3, с.9].

Теорія синергетики прямо залежить від впливу певного роду конкретних умов і факторів, оскільки зосереджена на багатоваріантності, нерівноважності, нестабільності та невизначеності шляхів розвитку системи. Цікавою є думка Ю. Козловського, котрий вказує на можливість відкритої системи вибрати й стимулювати один із варіантів поведінки, опираючись на самокерований синергетичний процес і слабкі впливи, виокремленні конкретними умовами, які співпадають з ймовірним різновидом розвитку, проте доведений наукою зразок поведінки їй нав'язати не можливо [2, с.128].

Розвиваючи погляди науковців [5], зазначимо, що на основі методології синергетичного підходу здійснюється синтез змісту професійної підготовки майбутніх офіцерів галузі безпеки людини щодо аналізу

запропонованих ЗВО ДСНС України дисциплін, доцільності впровадження модерних освітніх курсів і програм, набуття фахових знань, вмінь, навичок, компетентностей, котрі формуються на засадах психопедагогіки, за умови поєднання спеціальних дисциплін із тренінговими технологіями. Використання при вивченні проблеми саморозвитку майбутніх фахівців служби цивільного захисту синергетичного підходу сприятиме формуванню інноваційно-інваріантних знань методології фахівців ДСНС України, а опираючись на міждисциплінарні зв'язки, сприятиме майбутньому професійному самовизначенню та самовдосконаленню особистості в обраній галузі.

Таким чином, синергетичний підхід забезпечує найвищу форму активності майбутніх офіцерів галузі безпеки людини на основі попередньо сформованих компетентностей, що сприяють саморозвитку, плануванню, прогнозуванню, управлінню в умовах ризику та взаємодії з суспільством.

#### **Список використаних джерел:**

1. Коваль І. С. Системний та синергетичний підходи неперервного саморозвитку майбутніх рятувальників. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 13 (18). С. 273–281.

2. Козловський Ю. М. Моделювання наукової діяльності вищого навчального закладу: теоретико-методологічний аспект : [Монографія]. Львів, 2012. 484 с.

3. Кремень В. Г. Педагогічна синергетика: понятійно-категоріальний синтез. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2013. № 3. С. 3–19.

4. Koval I. S. Phenomenology of continuous self-development of future rescuers. *International scientific conference «The role of psychology and pedagogy in the spiritual development of modern society» : conference proceedings*. Riga, Latvia, 2022. P. 341–344.

5. Yaremko, R., Vavryniv, O., Tsiupryk, A., Perelygina, L., & Koval, I. (2022). Research of content parameters of the professional self-realization of future fire safety specialists. *Amazonia Investiga*. 11 (53). P. 288–297.

**Зоряна КОВАЛЬЧУК**

**Львівський державний університет внутрішніх справ**

### **ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТЬОГО ПРОЦЕСУ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ В ЧАСИ ВІЙНИ**

У часи війни та непростій ситуації в країні українські вчителі продовжують освітній процес. У деяких регіонах навчання відбувається у класах, проте багато шкіл провадять освітній процес дистанційно. У будь-